

การจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM)

เรื่อง มะม่วงมันหนองแซงสระบุรี
(Saraburi Man Nong Saeng Mango)

สำนักงานเกษตรอำเภอหนองแซง จังหวัดสระบุรี

คำนำ

มะม่วงมันหนองแซง เป็นไม้ผลที่สำคัญชนิดหนึ่งของอำเภอหนองแซง แต่เดิมชาวบ้านอำเภอหนองแซงปลูกมะม่วงมันหนองแซงกันทั่วครัวเรือน บ้างปลูกเป็นอาชีพ บ้างปลูกตามหัวไร่ปลายนา เมื่อถึงฤดูกาลมะม่วงมันหนองแซง จะนำไปวางจำหน่าย ผู้คนที่รู้จักในชื่อเสียงของมะม่วงมันหนองแซงจะซื้อหรือนำไปเป็นของฝาก ด้วยความโดดเด่น เพราะรสชาติที่แตกต่างที่มีความหวาน มัน กรอบ ของมะม่วงมันหนองแซง และในความที่มะม่วงมันหนองแซงเป็นอัตลักษณ์ของอำเภอหนองแซง จึงได้ขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์หรือ GI (Geographical Indication) เมื่อวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๓ เปรียบเสมือนแบนด์ของท้องถิ่นที่บอกคุณภาพและแหล่งที่มาของสินค้า

แผนการจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM) เป็นแผนการจัดการความรู้จากแหล่งเรียนรู้ นำมารวบรวม และนำมาเผยแพร่ ให้บุคลากรได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ มุมมอง แนวคิดซึ่งกันและกัน นำมาซึ่งการพัฒนาคน พัฒนางาน ตลอดจนการนำความรู้มาเผยแพร่ ถ่ายทอด ให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานต่างๆ ให้เกิดการพัฒนาในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น

แผนการเรียนรู้ฉบับนี้ ประกอบด้วยกระบวนการและวิธีการดำเนินการจัดการความรู้ ได้แก่ การหาความรู้ การสกัดความรู้ การแลกเปลี่ยนความรู้ภายในองค์กร การจัดระเบียบความรู้ และการแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาความรู้ให้บุคลากรสำนักงานเกษตรอำเภอหนองแซง และนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นต่อไป

สำนักงานเกษตรอำเภอหนองแซง

กรกฎาคม ๒๕๖๖

ส่วนที่ ๑ เป้าหมายการจัดการความรู้

๑.๑ ที่มาของการจัดการความรู้ ปัญหาหรืออุปสรรคที่พบในการปฏิบัติงาน

มะม่วงมันหนองแขง เป็นไม้ผลที่สำคัญชนิดหนึ่งของอำเภอหนองแขง แต่เดิมชาวบ้านอำเภอหนองแขงปลูกมะม่วงมันหนองแขงกันทั่วครัวเรือน บ้างปลูกเป็นอาชีพ บ้างปลูกตามหัวไร่ปลายนา เมื่อถึงฤดูกาลมะม่วงมันหนองแขง จะนำไปวางจำหน่าย ผู้คนที่รู้จักในชื่อเสียงของมะม่วงมันหนองแขงจะซื้อหรือนำไปเป็นของฝาก ด้วยความโดดเด่น เพราะรสชาติที่แตกต่างที่มีความหวาน มัน กรอบ ของมะม่วงมันหนองแขง และในความที่มะม่วงมันหนองแขงเป็นพืชอัตลักษณ์ประจำถิ่นของอำเภอหนองแขง ซึ่งได้ขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ หรือ GI (Geographical Indication) เมื่อวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๓ เปรียบเสมือนแบรนด์ของท้องถิ่นที่บอกคุณภาพและแหล่งที่มาของสินค้า แต่ปัจจุบันมีผู้ปลูกมะม่วงมันหนองแขงน้อยลงสาเหตุที่สำคัญประการหนึ่ง เกิดจากการทำลายของด้วงหนวดยาวเจาะลำต้นมะม่วงมันหนองแขง ทำให้ต้นมะม่วงมันหนองแขงยืนต้นตาย จึงทำให้การปลูกมันมะม่วงพันธุ์ต่าง ๆ เช่น มะม่วงน้ำดอกไม้สีทอง มะม่วงเขียวเสวย ฯลฯ มากขึ้น

อำเภอหนองแขง จึงมีการส่งเสริมและอนุรักษ์การปลูกมะม่วงมันหนองแขง และให้มีการจัดงานเทศกาลประจำปี “งานมะม่วงมันหนองแขง” มาตั้งแต่ปี ๒๕๕๕ และยังมีการจัดงานมาอย่างต่อเนื่อง

ทั้งยังมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ เพื่อให้ “มะม่วงมันหนองแขง” ยังคงมีคุณภาพและชื่อเสียง ดังคำขวัญที่ว่า “มะม่วงต้นตำรับ เครื่องประดับโบราณ ชลประทานหลากหลาย ทางรถไฟสู่อีสาน ศูนย์ตำนานวัฒนธรรม”

๑.๒ ความต้องการพัฒนางานตามภารกิจ ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ นโยบาย หรือแนวทางการดำเนินงานของกรมส่งเสริมการเกษตร ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๖ (KV)

สำนักงานเกษตรอำเภอหนองแขง มีภารกิจสำคัญเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรในการผลิตและจัดการสินค้าเกษตร ตลอดจนฝึกอาชีพถ่ายทอดเทคโนโลยีและให้บริการทางเกษตร โดยใช้ระบบส่งเสริมการเกษตรเป็นกลไกการทำงานหลัก มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเจ้าหน้าที่และเกษตรกรเพื่อวางแผนและพัฒนางานโครงการส่งเสริมการเกษตรต่าง ๆ สอดคล้องกับพันธกิจของกรมส่งเสริมการเกษตร ในด้านการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้ ภายใต้ยุทธศาสตร์ ส่งเสริมความมั่นคงในอาชีพของเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร จึงมีความจำเป็นที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในทุกระดับต้องมีการจัดการความรู้เพื่อใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ตลอดจนนำองค์ความรู้จากหน่วยงานวิชาการ ผลงานวิจัย และการศึกษาจากความสำเร็จของหน่วยงานอื่นหรือเกษตรกร มาเผยแพร่ขยายผลสู่เกษตรกรรายอื่นอย่างแพร่หลาย การจัดการความรู้เพื่อนำมาใช้ในงานส่งเสริมการเกษตร เป็นการปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานจากฐานของทรัพยากร (Resource Based) มาเป็นการทำงานบนฐานขององค์ความรู้ (Knowledge Based) เพื่อให้เจ้าหน้าที่

ได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองจากการปฏิบัติงานส่งเสริมการเรียนรู้จากการทำงานร่วมกันเป็นทีม (Team learning and Working) และบูรณาการในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาอาชีพให้แก่เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่อย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม ปีงบประมาณ ๒๕๖๖

สำนักงานเกษตรอำเภอหนองแขง ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงาน เพื่อให้บุคลากรใช้เป็นกรอบในการทำงาน มุ่งเน้นพัฒนางานให้ตอบเป้าหมาย/ตัวชี้วัด และเกิดผลสัมฤทธิ์ตามแผนปฏิบัติราชการกรม นโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน และการขับเคลื่อน BCG Model ให้เป็นส่วนหนึ่งของงานส่งเสริมการเกษตร สร้างการรับรู้ แก่บุคลากรทุกระดับให้มีความเข้าใจและร่วมกันขับเคลื่อน รวมทั้งบูรณาการการทำงาน กับทุกภาคส่วน ตามแนวคิด “Keep Going, Keep Growing” ก้าวต่อไป เติบโตอย่างต่อเนื่อง

ปรีบงค์กรเป็น Digital DOAE มุ่งขับเคลื่อน BCG สู่มุมความยั่งยืนของภาคเกษตรภายใต้

ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตร ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๗๙) ๕ ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การส่งเสริมความมั่นคงในอาชีพของเกษตรกรและองค์เกษตรกร

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การส่งเสริมประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรและยกระดับสู่

มาตรฐานสากลด้วยงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรม

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรและเพิ่มขีดความสามารถในการ

แข่งขันที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและบริหารจัดการทรัพยากร

การเกษตร

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การพัฒนาศักยภาพองค์กรและใช้นวัตกรรมในการบริหารจัดการ

๑.๓ แผนการจัดการความรู้ (KM action plan)

แผนการจัดการความรู้ (KM Action Plan)					
ชื่อหน่วยงาน สำนักงานเกษตรอำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี					
ประเด็นสนับสนุนยุทธศาสตร์หรือแนวทางการดำเนินงานหรือภารกิจหน่วยงานในเรื่อง การส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้ ยุทธศาสตร์: ส่งเสริมความมั่นคงในอาชีพของเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร					
องค์ความรู้เรื่อง "การขยายพันธุ์มะม่วงมันหนองแขง"					
ลำดับที่	กิจกรรมจัดการความรู้	ระยะเวลา	ตัวชี้วัด (ระบุค่าเป้าหมาย)	กลุ่มเป้าหมาย	วิธีการและ เครื่องมือที่ใช้
๑	การขี้นี้ความรู้ (Knowledge Identification)	มี.ค.๖๖	บุคลากรมีส่วนร่วม ค้นหาองค์ความรู้ ร้อย ละ ๘๐	บุคลากรของ หน่วยงาน	- ประชุมคณะทำงาน การจัดการความรู้ - แบบฟอร์มการจัดการ ความรู้
๒	การสร้างและแสวงหาความรู้ (Knowledge Creation and Acquisition)	มี.ค.๖๖	องค์ความรู้ จำนวน ๑ เรื่อง	คณะทำงาน การจัดการ ความรู้	-การระดมความคิดเห็น
แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing : KS)					
๓	กิจกรรมการจัดการความรู้	เม.ย. - ก.ย. ๖๖	บุคลากรมีส่วนร่วม ค้นหาองค์ความรู้ ร้อย ละ ๘๐	บุคลากรของ หน่วยงาน	- เวทีประชุมระบบ ส่งเสริมการเกษตร
๔	การประมวลและกลั่นกรององค์ ความรู้ (Knowledge Creation and Refinement)	พ.ค. ๖๖	องค์ความรู้ปรับปรุง จำนวน ๑ เรื่อง	คณะทำงาน	-การระดมความคิดเห็น - การจัดทำสื่อ ประชาสัมพันธ์
จัดเก็บรักษาองค์ความรู้ (Knowledge Access : KS)					
๕	การเข้าถึงองค์ความรู้ (Knowledge Access)	พ.ค. - มิ.ย. ๖๖	บุคลากรได้รับความรู้ ผ่านช่องทางต่างๆ เช่น เอกสาร Website,Line, Facebook ร้อยละ ๘๐	บุค ลากรของ หน่วยงาน	- เอกสาร - สื่อออนไลน์ - เผยแพร่ทางช่องทาง ต่างๆ
๖	การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing)	ก.ค. ๖๖	องค์ความรู้นำลงใน ระบบฐานข้อมูล จำนวน ๑ เรื่อง	บุค ลากรของ หน่วยงาน	- เว็บไซต์หน่วยงาน
๗	การเรียนรู้ (Learning)	ก.ค. - ส.ค.๖๖	บุคลากรความรู้ไป ประยุกต์ใช้ร้อยละ ๘๐	บุค ลากรของ หน่วยงาน	-การประเมินผล
ผู้จัดทำ (.....) นายต่อพงษ์ วิมุทตะลพ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ เลขาธิการคณะทำงาน (KM)			ผู้ให้ความเห็นชอบ (.....) นางสาวอุษา จุลวรรณ เกษตรอำเภอหนองแคว รักษาาราชการแทน เกษตรอำเภอหนองแขง		

ส่วนที่ ๒ ผลการจัดการความรู้

แบบจัดเก็บองค์ความรู้ (Knowledge Sharing : KS)	
องค์ความรู้เรื่อง “การขยายพันธุ์มะม่วงมันหนองแซง”	
เจ้าของความรู้หรือผู้ให้ข้อมูล นายต่อพงษ์ วิมุฑิตะลพ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ	
วันที่บันทึกความรู้	
กระบวนการ/ขั้นตอน/วิธีปฏิบัติ ในการจัดการความรู้	ข้อเสนอแนะ/เอกสารอ้างอิง/คู่มือต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้
<p>๑. แต่งตั้งคณะกรรมการจัดการความรู้ เพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการความรู้ วางแผนการจัดการความรู้</p> <p>๒. กำหนดเป้าหมายการจัดการความรู้ (Knowledge Vission : KV)</p> <p>๓. จัดทำแผนการจัดการความรู้ (KM Action Plan) ภายใต้ภารกิจและบทบาทหน้าที่เพื่อพัฒนาบุคลากร</p> <p>๔. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing :KS) โดยใช้เวทีตามระบบส่งเสริมการเกษตร MM เพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะในการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตร</p> <p>๕. ดำเนินกิจกรรมตามแผนจัดการความรู้ (KM Action Plan)</p> <p>๖. จัดเก็บองค์ความรู้ในระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่เว็บไซต์ของสำนักงาน (Knowledge Access : KA) เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานการจัดการความรู้</p> <p>๗. สนับสนุนให้บุคลากรนำความรู้ที่ได้จากการจัดการความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงาน</p> <p>๘. สรุปผลการดำเนินงานจัดการความรู้และการนำเข้าองค์ความรู้จัดเก็บและเผยแพร่ที่เว็บไซต์ของสำนักงาน</p>	<p>๑. เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับมะม่วงกรมวิชาการเกษตร</p> <p>๒. คู่มือปฏิบัติงานสำหรับสมาชิกผู้ใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ “มะม่วงมันหนองแซง สระบุรี”</p>
ผู้บันทึกองค์ความรู้ นางสาวจันทร์ฉาย โปเตเฟื่อง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ	
หน่วยงาน สำนักงานเกษตรอำเภอหนองแซง จังหวัดสระบุรี โทรศัพท์ ๐๙๕-๐๕๖๕๙๔๕	

วิธีการจัดการความรู้ (KS)

๑. แต่งตั้งคณะกรรมการจัดการความรู้ ในงานส่งเสริมการเกษตร (KM) ระดับอำเภอ

สำนักงานเกษตรอำเภอหนองแขง มีภารกิจในการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตร เพื่อพัฒนาเจ้าหน้าที่ พัฒนางาน และพัฒนาองค์กรภายในภารกิจหน้าที่ นโยบาย/แนวทางและยุทธศาสตร์ขององค์กร ซึ่งมุ่งเน้นการถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรได้บรรลุผล โดยแนวทางการพัฒนาคุณภาพบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA) เป็นตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้น เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน จัดเก็บองค์ความรู้และการถ่ายทอดความรู้สู่บุคคลเป้าหมายในทุกระดับ สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานให้กับองค์กรต่อไป

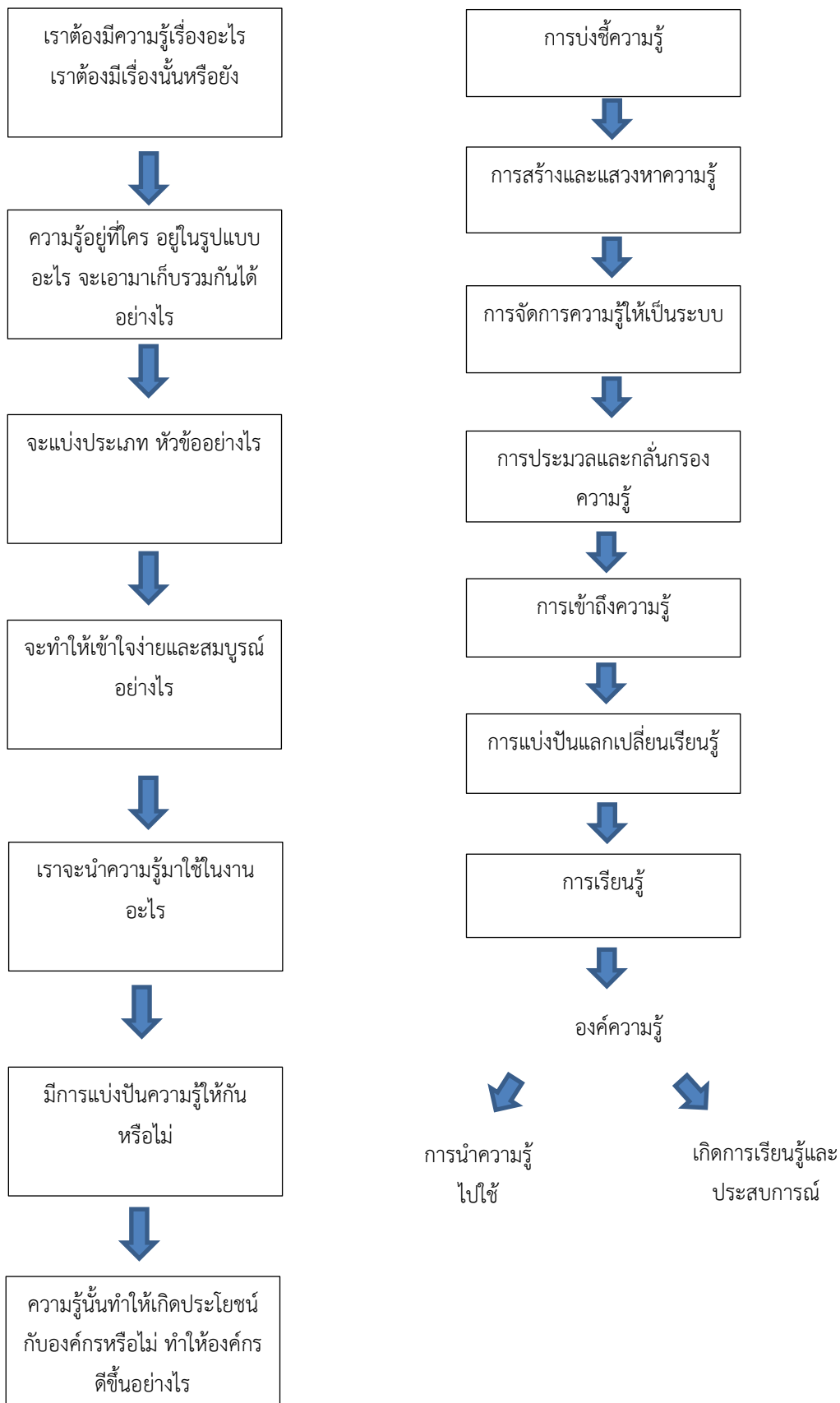
เพื่อให้การปฏิบัติราชการงานส่งเสริมการเกษตรมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เกิดประโยชน์สูงสุดต่อเกษตรกรและบรรลุเป้าหมายการนำความรู้ที่มีอยู่เกิดจากการเรียนรู้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ อีกทั้งจะช่วยเพิ่มศักยภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร จึงขอแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการความรู้งานส่งเสริมการเกษตร (KM) ระดับอำเภอ โดยคณะทำงานฯ ประกอบด้วย

๑. นางสาวอุษา จุลวรรณ เกษตรอำเภอหนองแค รักษาการแทน ประธาน
เกษตรอำเภอหนองแขง
๒. นางสาวนิตยา ตันวัฒนวิทย์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ คณะทำงาน
๓. นางสาวจันทร์ฉาย โปตเฟื่อง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ คณะทำงาน
๔. นางสาววรรณิการ์ ศรีแก้วตุง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ คณะทำงาน
๕. นายต่อพงษ์ วิมุฑะลพ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ คณะทำงาน/
เลขานุการ

โดยให้คณะทำงานดังกล่าว มีหน้าที่ ดังนี้

๑. วางแผนและปฏิบัติงานด้านส่งเสริมการเกษตรโดยใช้การจัดการความรู้เป็นเครื่องมือในการดำเนินโครงการหลักของกรมส่งเสริมการเกษตร
๒. ใช้เวทีเรียนรู้ตามระบบส่งเสริมการเกษตรเป็นเวทีในการสร้างความเข้าใจในเรื่องการจัดการความรู้ พัฒนาในเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตร
๓. รวบรวมองค์ความรู้ที่ได้จากเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มาเผยแพร่ไว้ในคลังความรู้ในทุกช่องทางการเรียนรู้
๔. จัดทำรายงานความก้าวหน้าและรายงานสรุปผลความสำเร็จการดำเนินการจัดการความรู้ รายงานให้สำนักงานเกษตรจังหวัดทราบ

๒. กำหนดเป้าหมายการจัดการความรู้ (Knowledge Vision : KV)

๓. จัดทำแผนการจัดการความรู้ (KM Action Plan)
๔. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing :KS) โดยใช้เวทีตามระบบส่งเสริมการเกษตร MM เพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะในการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตร
๕. ดำเนินกิจกรรมตามแผนจัดการความรู้ (KM Action Plan)
๖. จัดเก็บองค์ความรู้ในระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่เว็บไซต์ของสำนักงาน (Knowledge Access : KA) เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานการจัดการความรู้
๗. สนับสนุนให้บุคลากรนำความรู้ที่ได้จากการจัดการความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงาน
๘. สรุปผลการดำเนินงานจัดการความรู้และการนำเข้าองค์ความรู้จัดเก็บและเผยแพร่ที่เว็บไซต์ของสำนักงาน

ส่วนที่ ๓ สรุปและข้อเสนอแนะ การบ่งชี้ความรู้

การประมวลและกลั่นกรองความรู้

การเข้าถึงความรู้

การแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้

สรุปผลที่เกิดขึ้นจากการจัดการความรู้ของหน่วยงาน

๑. เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับมะม่วงมันหนองแขงมากยิ่งขึ้น
๒. เจ้าหน้าที่ทุกระดับมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ในการร่วมทำกิจกรรมการดำเนินการจัดการองค์ความรู้
๓. เกิดองค์ความรู้โดยมีการจัดเก็บเป็นคลังความรู้ที่เว็บไซต์ของหน่วยงาน สะดวกในการเข้าถึง ข้อมูลของเจ้าหน้าที่และบุคคลที่สนใจ เพื่อการศึกษาและนำความรู้ไปปฏิบัติ